

Петро ВОЙТОВИЧ

Дорогий читачу, коли Ти проходиш до храму, то, мабуть, дуже часто бачиш запалені свічки на підсвічнику і, можливо, сам неодноразово їх ставив. Та чи задавав Ти собі питання, для чого це робимо і куди потрібно їх ставити? Спробуймо відповісти на ці та подібні запитання.

Ми сприймаємо і пізнаємо світ завдяки зору, слуху, запаху і т. ін. Багато речей ми у земному світі можемо легко зрозуміти, але є речі, для розуміння яких потрібно звертатись до символів чи знаків. А от коли говоримо про світ духовний чи про Бога, то тут без символів аж ніяк не обійтись. Тому розглянемо церковну символіку свічки, не забуваючи при цьому, що вона не має нам заміняти Господа, а вказувати на Нього.

Що символізує світло у храмі?

Світло, так само як і свічка, є важливим і давнім символом. Колись, у Старому Завіті, Господь повелів Мойсею зробити світильник із чистого золота із сімома лампадами (див. Вих. 25,31 – 37). Коли ізраїльський народ подорожував пустелею, то Бог перебував із ними у вигляді вогненного стовпа. Христос у Євангелії від Івана називає Себе Світлом: «Я — світло світу» (Ів. 8. 12). Тепер же палаюча свічка – це символ Христа, Божественного Світла, Церкви, благодаті, віри, духовної радості, благочестя. Також у Святому Письмі зустрічаються й інші образи, пов'язані з вогнем. Досить згадати неопалиму купину, в якій Бог з'явився Мойсеєві, або ж білі ризи Христа, які буквально сяяли, коли Він преобразився перед учнями на Таворі.

Перші християни часто під час богослужінь використовували лампади чи свічки. І тепер

Світло є неодмінним елементом кожного богослуження. Палаюча свічка – це символ Христа, Божественного Світла, Церкви, благодаті, віри, духовної радості, благочестя. Її світло виражає теплоту любові до Того, в честь Кого її запалюють. Також свічка символізує цілковиту самопожертву, бо вона повністю згоряє, щоб таким чином послужити своїм світлом.

Практичне значення свічки, лампади чи світла на богослужіннях не є настільки важливими, як символи, які вони передають. Церковні свічки відіграють важливу символічну роль і виражають вчення Церкви. Наприклад, одна свічка чи лампадка символізує одного Бога у Трійці; 2 – дві природи Ісуса Христа; 3 – Пресвяту Трійцю; 7 – сім дарів Святого Духа. На престолі по обидва боки хреста чи кивота ставлять один підсвічник з однією, двома чи трьома свічками. Вони означають подвійну природу Христа — людську й божественну. Великодня свічка символізує воскреслого Христа. Сім світильників за престолом означають сім дарів Святого Духа. Посередині храму, вгорі під куполом, висить панікадило чи полікадила (від грецького «полі кандела»), тобто великий підсвічник з багатьма свічками. Він запалюється в урочисті моменти богослужіння і символізує небо. Свічка у церковній традиції символізує світло Правди, світло Мудрості, світло Єванелія, що перемагає темряву гріха. Це символічна жертва, яку приносимо Богу.

Під час богослужінь свічку запалюють та несуть перед священником під час Малого входу, під час читання св. Євангелія, під час Великого входу, під час св. Причастя... У різних частинах богослужіння свічка має своє окреме значення. Наприклад, на Малому вході несуть свічку на знак того, що Іван Хреститель ішов перед Ісусом, готував йому дорогу. Коли читається Євангеліє, запалені свічки вказують на важливість самої події — проголошення Божого Слова, символізують, що євангельське світло просвітлює кожну людину. Особливе значення мають свічки на богослужінні, яке відправляє єпископ. В одній руці він тримає дикирій – свічник із двома свічами, що означають Божу і людську природу Ісуса Христа, а в іншій – трикирій – свічник із трьома свічами, що означають три Божі Особи, Трійединого Бога.

Чи потрібно ставити свічку у храмі і як це потрібно робити?

Слід пам'ятати, що свічки у храмі запалюють у визначених місцях і тоді, коли це передбачено під час певних богослужінь. Окрім того, існує традиція, згідно з якою присутні на богослужінні вірні запалюють маленькі свічечки за здоров'я чи упокій своїх ближніх. Ця свічка – це жертва Богові і Його храмові, її світло виражає теплоту любові до того, в честь кого її запалюють. Свічку не можна сприймати лише як засіб умилоствлення чи задобрювання.

Шановний наш читачу, не потрібно зважати на різноманітні забобони і марновірство, ніби свічку потрібно ставити лише правою рукою; коли вона загасла -- буде нещастя; плавити нижній кінець свічки для стійкості в лунці – гріх і т.ін.

Свічки, які ми ставимо у храмі біля ікон чи на підсвічнику, – це добровільна пожертва Богу. Свічка – це немовби «провідник» нашої молитви, який підсилює і направляє її до Бога. Але пам'ятаймо, що не вистачає лише поставити нашу офірку (від «офірувати», тобто жертвувати) і забути про неї, ми повинні молитися за особу чи намір, у якому ми її поставили. Не важливо, яку свічку ми поставимо – велику чи маленьку, дорогу чи дешеву, куди її поставимо, головне – мати добрий намір і щиро у ньому молитися до Господа. Свічка є нашою жертвою Богові, добровільною і необтяжливою. Свічка не зробить за нас нашої справи, вона не зітре наші гріхи, не з'єднає нас із Господом. Разом із запаленою свічкою Богові потрібно принести і свої щирі молитви та поставу самопосвяти і жертвності.

Петро ВОЙТОВИЧА Світло у храмі: значення, символ // СЛОВО № 3 (59) 2014, с.31-32